

Pečující osoby pobírající ošetřovné nebo dlouhodobé ošetřovné dle ZNP mají tyto povinnosti:

Sdělít zaměstnavateli a ÚSSZ všechny rozhodné skutečnosti pro nárok na dávky, neboť např. pojištěnec (pečující osoba) **nemá nárok na dlouhodobé ošetřovné** z důvodu poskytování dlouhodobé péče dítěti, jestliže jiná fyzická osoba má z důvodu péče o toto dítě nárok na výplatu **peněžité pomoci v mateřství** nebo má nárok na **rodičovský příspěvek**, to ale neplatí, pokud tato jiná osoba onemocněla, utrpěla úraz, porodila nebo je v karanténě (§ 41c z. č. 187/2006 Sb.).

Sdělít orgánu nemocenského pojištění (OSSZ) (prokazatelně) do 8 dnů všechny rozhodné skutečnosti týkající se pobírané dávky (dle § 71 a § 103 z.č. 187/2006 Sb.).

Pečující osoba, která pečuje dle z. č. 108/2006 Sb. (ZSS) o osobu závislou na pomoci jiné osoby, může pečovat v pozici jako:

- osoba blízká (např. příbuzný) § 7 zákon tj. – ZSS
- asistent sociální péče (např. soused, kamarád apod.) § 83 ZSS.

Pečující osoba blízká nebo asistent sociální péče má tato práva a povinnosti:

- Stát za pečující osobu hradí zdravotní pojištění, pokud pečuje o osobu závislou na pomoci jiné osoby ve stupni závislosti II. – IV., nebo o dítě do 10 let věku také v případě jeho závislosti u stupně I.
- Pečující osoba musí do 8 dnů od počátku výkonu péče písemně ohlásit u ÚP ČR, že začala pečovat nebo že ukončila péči (na formuláři ÚP ČR).
- ÚP ČR vydá pečující osobě na její žádost dle § 29 odst. 6 ZSS bezplatně písemné potvrzení o době poskytované péče pečované osobě a o stupni závislosti osoby (která pobírá příspěvek na péči) pro účely hmotné nouze, zdravotního pojištění, důchodového pojištění a zaměstnanosti pečující osoby.
- Písemně ohlásit počátek i ukončení hospitalizace pečované osoby, nebo úmrtí pečované osoby k ÚP ČR, a to do 8 dnů ode dne skutečnosti, § 21a ZSS.
- Není příjemcem dávky příspěvek na péči (příjemcem dávky je u této dávky pečovaná osoba dle § 7 ZSS).
- Příjem od pečované osoby za péči je osvobozen od daně z příjmu, pokud pečující je osobou blízkou. U asistenta sociální péče je osvobození příjmu za péči do výše příspěvku na péči ve IV. stupni závislosti osoby. (§ 4 odst. 1 z.č. 586/1996 Sb.).

Asistent sociální péče je povinen

uzavřít o poskytování péče s osobou pečovanou **písemnou smlouvu** dle § 83 a § 91 odst. 6 a též dle § 29 odst. 1 z.č. 108/2006 Sb.

Zvláštní příjemce důchodu je povinen dle z. č. 582/1991 Sb. (§ 10 a § 118) zejména:

- Nakládat s finančními prostředky důchodce (jemuž je ustanoven zvláštní příjemce) v jeho prospěch (§ 118).
- Podrobit se kontrole orgánu, který osobu do funkce ustanovil svým rozhodnutím (vyúčtování dávků – § 118).
- Písemně ohlásit plátcí dávky do 8 dnů skutečnosti rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu nebo poskytování či vyhovět výzvě ÚSSZ (dle § 50 a § 53).
- Písemně ohlásit plátcí důchodu změnu adresy místa trvalého pobytu nebo jiného pobytu na území České republiky, popřípadě bydliště v cizině (dle § 50).
- V písemné korespondenci musí uvést vždy rodné číslo své i důchodce, jehož důchod spravuje (dle § 51).
- Vrátil dávkou či její část, která je přijata neprávem (dle § 118a a § 118c) k OSSZ.

Zvláštní příjemce důchodu při výkonu své funkce:

- Je veden spolu s osobou důchodce v registru pojištěnců dle § 16c zákona č. 582/1991 Sb.
- Z titulu funkce zvláštního příjemce není osoba pojištěna u žádného pojištění (zdravotního, sociálního, důchodového, nemocenského pojištění ani pro účely podpor z ÚP ČR v nezaměstnanosti), doba poskytování pomoci není náhradní dobou pro účely zákonných pojištění.
- Nemá nárok na žádnou odměnu za výkon funkce zvláštního příjemce.

Kde lze získat více informací k této problematice v rámci poradenství?

Podrobnější informace lze získat na každém úřadě obce s rozšířenou působností u sociálních pracovníků rámci výkonu sociální práce a poradenství.

www.msk.cz

Zpracováno ke dni 1. 6. 2024
Odbor sociálních věcí Krajského úřadu MSK

INFORMACE PRO OSOBY PEČUJÍCÍ O SVÉ BLÍZKÉ ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÉ OSOBY A O SENIORY

Kdy se setkáváme s pojmy – osoba pečující a osoba pečovaná?

V běžném životě osob se stává nejedná situace, kdy je jedna osoba v roli osoby pečující a druhá osoba zase v roli osoby pečované. Pečující osobou je zpravidla osoba, která je tak označena přímo právním předpisem. Ale může jít i o situaci, kdy osoba svou činností a pomocí vytváří podporu a zajišťuje péči o pečovanou osobu nebo ji pomáhá hospodařit s penězi apod. Pečovanou osobou může být jak dítě, tak osoba zletilá. Jde o situaci, kdy nepříznivý zdravotní či duševní stav, nebo pokročilý věk osoby je spojen s potřebou pomoci, podpory a péče. Za pečující osobu tak zákon považuje např. osobu pečující o osobu závislou na pomoci jiné osoby dle zákona o sociálních službách, nebo lze za pečující osobu považovat i např. zvláštního příjemce dávek, když ten pomáhá osobě zajistit finanční hospodaření, nebo jde o osobu pečující o nemocného příbuzného, nebo o osobu omezenou ve svéprávnosti, již opatrovník poskytuje pomoc, apod. V tomto letáku se v rámci poradenství zabýváme právy a povinnostmi pečující osoby, která je fyzickou osobou a pečuje osobně o osobu, která má snížený schopnosti sama si zajistit uspokojení potřeb.

Péče či pomoc může mít různou dobu trvání, proto můžeme použít základní rozlišení, a to na vymezení:

- **krátkodobá péče** (vymezená potřebou péče ve několika dnech, týdnech či měsících jejího trvání), z hlediska doby trvání je omezena právním předpisem – tzv. podpůrná doba,
- **dlouhodobá péče** (na dobu neurčitou, resp. po dobu trvání potřeby péče či pomoci).

Dále lze vymežit situace dle osoby, o kterou je pečováno, a to péče o:

- nezletilé dítě,
- osobu zletilou.

V jakých situacích je fyzická osoba osobou pečující (dle bodů a/ až c/ dále):

a/ Krátkodobá péče zajišťovaná pečovanému osobě (nezletilé dítě nebo zletilá osoba), 0 – 90 dnů;

(Dle zákona o nemocenském pojištění č. 187/2006 Sb., „ZNP“ ve formě nemocenských dávek vyplácené Územní správou sociálního zabezpečení – ÚSSZ).

Jde o úpravu podpory, kdy příjemcem dávky je pečující osoba a jde o tyto dávky:

- **ošetřovné** (§ 39 ZNP) poskytované zaměstnanci, který z důvodu zajištění péče nemůže pracovat a tudíž nemá příjmy ze zaměstnání, v rozsahu nejdéle 9 nebo 16 kalendářních dnů u osamělého rodiče, který má v trvalé péči aspoň jedno dítě ve věku do 16 let, které neukončilo povinnou školní docházku,
- **dlouhodobé ošetřovné** (§ 41a a násl. ZNP), které se poskytuje zaměstnanci nebo osobě samostatně výdělečně činné (OSVČ), nejdéle 90 kalendářních dnů.

b/ Dlouhodobá péče zajišťovaná pečovanému osobě

(nezletilému dítěti nebo zletilé osobě) zejména z důvodu nepříznivého zdravotního stavu, popř. z důvodu snížených schopností z důvodu vyššího věku nebo po hospitalizaci, po úraze apod.

Jde o tyto situace péče:

- **pečující osoba o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby** a která z tohoto důvodu (jako osoba pečovaná) je příjemcem příspěvku na péči (PnP) z Úřadu práce ČR (ÚP ČR) dle § 7 zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., „ZSS“)
- **zvláštní příjemce** důchodu, který je poskytovaný ČSSZ) zajišťuje osobě dle § 10 a § 118 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení č. 582/1991 Sb., („ZOPPS“), popř. i u jiných nepojistných dávek z ÚP ČR, včetně dávek v nezaměstnanosti, nebo ÚSSZ u nemocenských dávek, nakládání s dávkou.

c) Dlouhodobá pomoc a podpora (mnohdy vnímána jako péče) zajišťovaná zletilé osobě:

(z důvodu zdravotního postižení zpravidla v duševní oblasti, jde o situaci spojené se soudním posouzením zdravotního stavu postižené osoby), a to péče:

- **opatrovníkem** (u osoby, která byla omezena ve svéprávnosti, nebo opatrovnictví u osoby bez omezení svéprávnosti, ale s omezením faktické schopnosti za sebe samostatně a uvědoměle jednat, pomoc dle ustanovení občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., dále jen OZ,
- **členem domácnosti** (u osoby, jejíž zdravotní resp. duševní stav vy-

žaduje zastupování, podporu a pomoc jiné osoby, ovšem osoba, již je poskytována podpora, není omezená ve svéprávnosti),

- **podpůrcem** (nápomoc) u osoby, jejíž zdravotní resp. duševní stav vyžaduje podporu a pomoc jiné osoby, ale osoba, již je poskytována podpora, není omezená ve svéprávnosti).

Výše uvedené 3 formy podpory, pomoci a péče jsou upraveny v OZ (§ 45 až § 65, § 465 a násl.), o výkonu funkce rozhodne nebo ji schválí soud.

Pečující osoba z titulu této péče nemá nárok na:

- finanční příspěvek, dávku, odměnu apod. za poskytovanou péči, pomoc, podporu,
- zajištění zdravotním, sociálním, důchodovým či nemocenským pojištěním, nebo pro účely podpory poskytované v nezaměstnanosti ÚP ČR,
- na zápočet doby péče za tzv. náhradní dobu (pro nárok na důchod či další dávky sociálního zabezpečení či podporu v nezaměstnanosti),
- úhradu ze strany pečované osoby.

Mezi osobou poskytující pomoc a osobou zdravotně postiženou vzniká z titulu této péče vzájemná vyživovací povinnost.

Pomoc a péči poskytuje osoba v pozici opatrovníka, člena domácnosti či podpůrce tedy zdarma a bez zákonného pojištění a bez zápočtu doby péče jako náhradní doby pojištění. Pouze pokud opatrovník spravuje významné jmění opatrovance, může požadovat odměnu za správu tohoto jmění.

Jaké nároky, práva a plnění vyplývají pečující osobě jako příjemci dávky ošetřovného nebo dlouhodobého ošetřovného (z. č. 187/2006 Sb.), jako nemocenských dávek: - viz péče dle bodu ad a/

- Poskytování těchto dvou dávek provádí ÚSSZ, přičemž oprávněnou osobou k dávce je pečující osoba (pojištěný zaměstnanec či OSVČ, dle nároku na konkrétní dávku).
- Příjemce dávek je pojištěn po tuto dobu zdravotním pojištěním, sociálním pojištěním (resp. nemocensky, důchodově), včetně pojištěním pro účely finančních podpor poskytovaných ÚP ČR zejména podpora v nezaměstnanosti či při rekvalifikaci).
- Pokud pečující osoba vykonává více výdělečných činností podléhajících zákonnému pojištění, uplatní nárok na tyto dávky z každé takové činnosti (nárok na dávku se tak uplatňuje u každého zaměstnání samostatně a na formuláři ÚSSZ; a u OSVČ u ÚSSZ u dlouhodobého ošetřovného.